

Manas bibliotēkas vēstures lappuse

Matīšu pagasta bibliotēka

Sagatavoja Agita Zalte

2020

Matīšu bibliotēkas

- **1879. – 1882. g.**

Labdarības biedrības bibliotēka baznīcas pārraudzībā. Vadītājs Fridrihs Kuģe

- **1896. – 1938. g**

Matīšu brīvbibliotēka. Vadītājs Jānis Vintēns. No 1905. gada Matīšu bibliotēkas biedrības priekšnieks Ernests Roķis

- **No 1945. gada**

Matīšu ciema bibliotēka

Matīšu pagasta bibliotēka

Bibliotekāri

- 1879 – 1882 Fridrihs Kuģe (Matīšu labdarības biedrības bibliotēka)
- 1896 – 1945 Jānis Vintēns, Kārlis Stakle, Ernests Roķis (Matīšu brīvbibliotēka)
- 1945 – 1948 Alise Janiņevska (Bauņu pagasta bibliotēka), Matīši, Valmieras iela 18, no 1949. gada tur atrodas kolhoza kantoris, jo īpašnieki tiek izsūtīti.
- 1948 – 1963 Hermīne Eglīte (Matīšu ciema bibliotēka no 1950. gada Matīšu pag. “Viršos”)
- 1963 – 1982 Ritma Kaimiņa (palīdz Valda Grīnšteine, Sarmīte Eglīte, Dace Dovjate) (Matīšu ciema bibliotēka), Matīši, Valmieras iela 20

Bibliotekāri

- 1982 – 1996 Inta Saknīte, Sandra Laiviņa, Dace Alsiņa, Zaiga Apsīte, Baiba Latkovska, Dace Alsiņa (No 1990. gada Matīšu pagasta bibliotēka) līdz 2005. gadam atrodas Matīšos, Valmieras iela, 20 vienā mājā ar pagasta pašvaldību)
- 1982 – 1996 Inta Saknīte, Sandra Laiviņa, Dace Alsiņa, Zaiga Apsīte, Baiba Latkovska, Dace Alsiņa
- No 1996 Agita Zalte.
No 2005. gada 18. jūnija atrodas Matīšu pamatskolas ēkā Skolas ielā 22

Bibliotēkas attīstība Matīšos

- 19. gs. beigās rosīgāka kļūst matīšnieku sabiedriskā dzīve. **1879. gadā dibina Matīšu labdarības biedrību līdz ar bibliotēku.** Bibliotēkas sākuma kapitāls 225 rbļ., no tā 149 rbļ. ir muižnieku dāvinājums. Pirmais bibliotekārs ir Mīlītes pagastskolotājs Fridrihs Kuģe. Kad F. Kuģe aiziet dzīvot uz Vilzēniem, par viņa pēcteci kļūst draudzes skolotājs Kārlis Stakle. 1885. gadā bibliotēkā ir latviešu grāmatas ar didaktisku un reliģisku saturu. 1896. gadā Bauņu pagasta rakstveža Jāņa Vintēna vadībā nodibinās Matīšu brīvbibliotēkas biedrība, tā cer pārņemt iepriekšējo bibliotēku, jo tā 1892. gadā ir slēgta. Taču baznīcas priekšnieks Arvēds fon Gincels izvirza nepieņemamus noteikumus, tāpēc jaunā biedrība atsakās un pati ar sarīkojumiem un biedru maksām, 1 rubli gadā, sarūpē līdzekļus grāmatu un inventāra iegādei.

-
- Pirmajos gados Matīšu brīvbibliotēkas biedru skaits sasniedz vairāk nekā simtu un grāmatu 300 eks. Pēc J. Vintēna nāves 1900. gadā darbības apsīkums, ko izbeidz Burtnieku Jānīšskolas skolotāja Ernesta Roņa ievēlēšana par bibliotekāru 1906. gadā. Viņa vadībā jau pirmajā gadā par 100 rbļ. iegādātas grāmatas, netrūkst arī lasītāju, un bibliotēkas skapis katru svētdienu tiek izņemts gandrīz tukšs. 1911. gadā ir 900 dažādu grāmatu, ko izdod lasīšanai katram bez maksas un drošības.
 - 1913. gadā ap 1500 grāmatu, lasītāju ap 160. Laikraksts «Latvija» 1913. g. Nr. 111, 16. maijā raksta: «Vietējā brīvbibliotēkas biedrība, kura uztur plašu bezmaksas bibliotēku, ir ieguvusi apkārtnes publiskas simpātijas. Viņas izrīkojumi arvien tiek labi apmeklēti...»

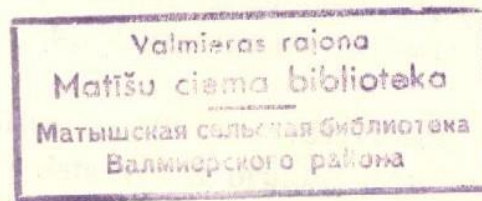
-
- Eduards Alainis 1912. gadā sastāda Matīšu brīvbibliotēkas grāmatu sarakstu – alfabēta secībā 880 sējumus, norādot, ka nav ietverti 153 sējumi. Vairāku neietverto grāmatu vecums sniedzas pāri 100 gadiem un lasīšanai tās maz noderīgas, bet uzglabājamās kā vēsturiski retumi. Brīvbibliotēkā ir 130 latviešu prozas un 60 dzejas sējumi, gandrīz viss, kas iznācis līdz 1912. gadam. Tā kā matīšnieki ir lieli teātra mīļotāji, tad 111 sējumi ir latviešu un cittautiešu autoru lugas.
 - No cittautiešu literatūras galvenokārt klasika un pavisam nedaudz sirdi kustinošu mīlas stāstu. Atrodamas 40 krievu, 20 vācu, 7 angļu, 10 franču, 8 norvēģu un 3 poļu autoru grāmatas. Apmēram 240 grāmatas ir ar populārzinātnisku saturu par dažādiem tematiem, medicīnu, lauksaimniecību, vēsturi un reliģiju. Par interešu daudzveidību liecina «Fotogrāfiskā ābece» un stenogrāfijas mācību grāmatas, darbi par teātra mākslu, literatūras klasika. Ja apzināties cik maz grāmatu ir toreizējo lauku cilvēku īpašumā, tad nenovērtējama ir brīvbibliotēkas loma viņu garīgā apvāršņa paplašināšanā.

-
- Brīvbibliotēka darbojas arī brīvvalsts laikā, bet trūkst rakstisku liecību. Tā esot atradusies pagasta nama gaitenī, kādu laiku tautas nama mazajā zālē. Grāmatas reizi nedēļā izsniedzis skolotājs Eduards Grīvnieks.
 - 1938. gadā Matīšu brīvbibliotēkas biedrības Kultūras fonda tautas bibliotēku nodod Bauņu lauksaimniecības biedrībai.
 - 380 grāmatas Bauņu pagastā pastāv Matīšu brīvbibliotēkas biedrības bibliotēkā, kurai 1914. gadā bija 1304 sējumi, bibliotēka aiz kara apstākļiem gandrīz galīgi iznīcināta un 1920. gadā vēl nedarbojās.

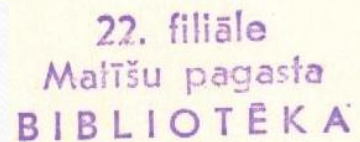
-
- Grāmatu krājums pirmajā padomju periodā, vācu un pēc kara tiek krietni papūtināts.
 - 20. gadsimta sākumā Bauņu pagastā apvienoti Bauņu, Mīlītes un Pučurgas muižu pagasti. 1945. gadā izveido Bauņu un Matīšu ciema padomes, bet pagastus likvidē 1949. gadā. 1951. gadā Matīšu ciemam pievieno Bauņu ciemu. 1990. gadā Matīšu ciemu reorganizē par pagastu
 - 1948. gadā bibliotēkā sāk strādāt Hermīne Eglīte. Matīšu ciema bibliotēka laika posmā no 1948. – 1963. gadam darbojas Matīšu pagasta «Viršos» un ir viena no labākajām MTS zonā. Tajā vienmēr plašs grāmatu klāsts, uzskatāmā aģitācija, kas stāsta par labāko rakstnieku darbiem. Bibliotēkā ir karte, kur redzams Matīšu ciema lasītāju izvietojums, no tā redzams, kur iedzīvotājus grāmatas vēl nav sasniegušas. Uzsākot darbu, ir tikai 495 grāmatas un 43 lasītāji.
 - 1963. gadā pārceļas uz Matīšu ciema izpildkomitejas māju Valmieras ielā 20, kur tā turpina darboties līdz 2005. gadam. Bibliotēkas vadība nodota Ritmai Kaimiņai, krājumā ir 7503 grāmatas un reģistrēts 531 lasītājs. 2005. gadā bibliotēka tiek pārcelta uz jaunām telpām Matīšu pamatskolā Skolas ielā 22.

Zīmogi grāmatās

- 1970. g

- 1989. g

- 2018. g

Bibliotēkas vadītāja Ritma Kaimiņa

- Bibliotekāre **Ritma Kaimiņa** Matīšu ciema bibliotēkā strādā no 1963. – 1982. gadam
- Apbalvojumi:
 - Valmieras rajona Kultūras nodaļas atzinība 1964. gada 29. aprīlī par apzinīgu un rūpīgu darbu
 - Valsts bibliotēkas apsveikums ar nosaukuma «Teicama darba bibliotēka» piešķiršanu 1965. gada 4. septembrī

Latvijas PSR
VALMIERAS RAJONA
darbāžu deputātu Padomes izp. kom.
KULTŪRAS NODAĻA

Латвийская ССР
Исполнительный комитет
Валмиерского комитета Совета депутатов трудящихся
ОТДЕЛ КУЛЬТУРЫ

Valmiera, L. Paegles ielā 10

Tālrunis 58

г. Валмиера ул. Л. Паегасс 10

Телеф. 88

b. Kaimiņai

Н о р а к с т s

Р а в s l e Nr. 42

Valmierā,

1964.g.29.aprīlī

Sakarā ar Vispasaules darbalaužu svētkiem - 1. Maiju
issaku a t s i n ū b u -

K A I M I Ņ A I Ritmai, Matīšu e. bibliotēkas vadītājam - par apsīgu un rūpīgu darbu.

Kultūras nodaļas vadītājs /A.Ramanis-paraksts/

Noraksts parēis

H. Rofel

LATVIJAS PSR
Valsts bibliotēka

Rīgā, Kr. Barona ielā 14
Tel. 220746, 223883

Государств. библиотека

ЛАТВИЙСКОЙ ССР
Рига, ул. Кр. Барона, 14
Тел. 220746, 223883

№ *1145*

1965.g./r. *4.* **septembrī**

Valmieras rajona Matīšu ciema

teicama darba bibliotēkas vadītājam

b. K a i m i Ņ a i.

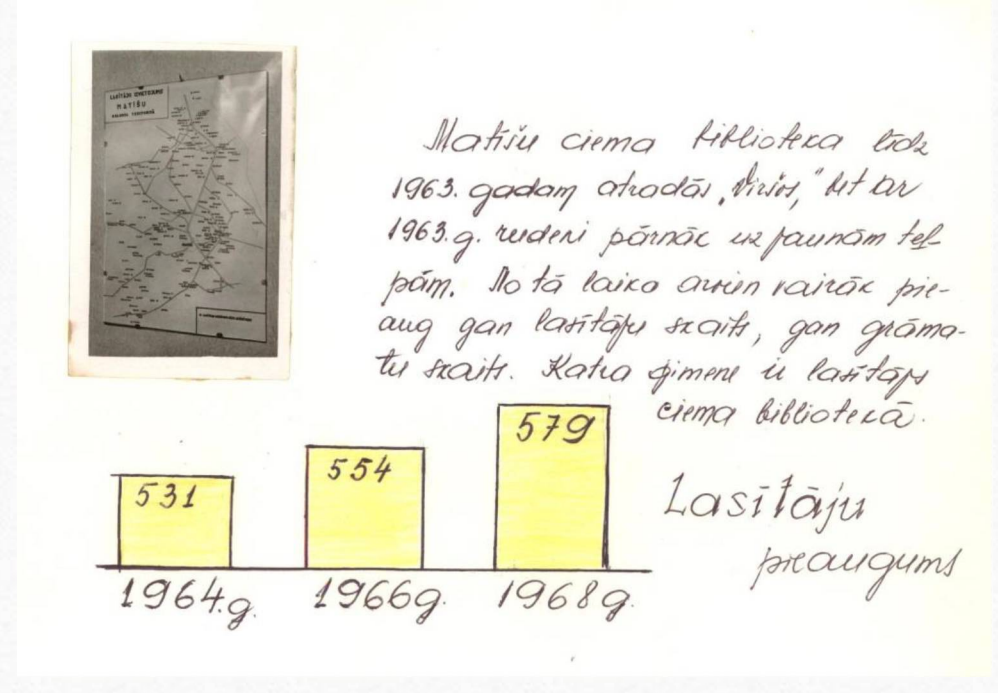
Latvijas PSR Valsts bibliotēka apsveic
Jūs un pārējos bibliotēkas darbiniekus ar nosaukuma
"Teicama darba bibliotēka" piešķiršanu Jūsu
bibliotēkai un novēl labus panākumus turpmākajā
padomju cilvēku komunistiskās audzināšanas darbā.

Direktore:

A. Deglava

(A. Deglava)

Darba rādītāji

1970. gada Valmieras rajona bibliotēkas teksta atskaitē par Valmieras rajona bibliotēku darbu lasām

“Daudzas bibliotēkas ir iekārtojušas pirmrindas pieredzes stūrīšus ar lauksaimniecības darbinieku saistību rādītājiem sasniegtiem rezultātiem un attiecīgām grāmatām. Tādi labi noformēti pirmrindas pieredzes stūrīši ir l/a “Matīši” u.c. “ Ir veidotas tam laikam raksturīgās izstādes un pasākumi, sagaidot PSKP 24. kongresu daudzas bibliotēkas organizēja literatūras izstādes “No kongresa – kongresam”, “Pa Ļeņina ceļu uz komunismu”. Tika organizēti tematiski vakari Ļeņina atcerei pēc valsts bibliotēkas materiāla “Viņu godinot vajag pavisam vienkāršus vārdus”, Matīšos, Mazsalacā, Mujānos u.c.»

Statistika

	1973	1974	1975
Lasītāju skaits	589	589	592
Izsniegums	11848	11896	11938
Apmeklējums		2643	3070

Par Matīšu ciema bibliotēku laikrakstā «Liesma»

- «...Kādreiz rudens vai ziemas vakaros, brienot dubļainus ceļus Matīšu pusē, ieej bibliotēkā. Tā dāvās siltumu un gaismu. Tajā sastapsi cilvēku ar taisnīgu, atsaucīgu sirdi. Ja esi nosalis – ieej, arī tev kļūs silti»

Priedīte, Zinaīda. ...arī tev kļūs silti.

Liesma, Nr.189, 1965, 27. nov.

- «Bibliotekāre Ritma Kaimiņa un tautas nama vadītāja Biruta Ģērķe ieplānojušas daudz interesantu pasākumu – gan mutvārdu žurnālus atsevišķās brigādēs par lauksaimnieciskās ražošanas intensifikāciju, gan tematiskas pārrunas par uzdevumiem sējas laikā. Apsējību pirmrindniekiem būs veltīts sarīkojums: «Sēju lielu rudzu lauku...» Visos tautas nama un bibliotēkas rīkotajos pasākumos aktīvi piedalās Matīšu vidusskolas skolotāji, kolhoza speciālisti, visa ciema inteliģence. Lai ko veiktu Matīšu kultūras darbinieki, vienmēr vispirms tiek domāts par pasākuma aktualitāti un atbildēts uz jautājumu: «Vai tas interesēs ciema ļaudis?»

Ziediņa, V. Augstāk kultūras dzīves karogu! *Liesma*, Nr.66, 1964, 24. apr.

Atmiņu stāsti

«Grāmatu propagandas darbā daudz palīdz Silvija Baumanē un Regīna Rudzīte. Viņu rīcībā ir ceļojošās bibliotēkas Pikātu un Celmu fermās. Lietišķa sadarbība Ritmai Kaimiņai ir ar kultūras nama vadītāju Rasmu Lāci. Vienmēr, kad bibliotēka veic kādus plašākus masu pasākumus, tos ar māksliniecisko vārdu vai muzikāliem priekšnesumiem bagātina ciema kultūras nama mākslinieciskās pašdarbības kolektīvi.»

Vīgants, P. Kad spārnos cēlās vētras putni. Liesma, Nr.165, 1966, 21.okt.

Sazinoties ar Regīnu Rudzīti (Kubišu) 71. g., viņa dalījās atmiņās, par laiku, kad bibliotēkā strādāja Ritma Kaimiņa:

«Ir notikuši daudz pasākumi, galvenokārt dzejas lasījumi, kas Regīnas kundzei ļoti patīcis, jo arī viņa pati tos lasījusi pasākumos. To laiku viņa atceras ar interesantiem pasākumiem, ko apmeklēja daudzi ciema iedzīvotāji.»

Attēlā (no kreisās): Matīšu ciema izpildu komitejas priekšsēdētājs K. Millers, bibliotekāre R. Kaimiņa un kulturas nama vadītāja R. Lāce apspriež jauno darba plānu.

Dzejas dienas Matīšu bibliotēkā 1980. gada septembrī.
No kreisās- Astra Kaimiņa, Aina Kalniņa

Matīšu pagasta bibliotēkas vadītājas Agita Zalties atmiņas:

- «Man pagasta bibliotēkas apmeklējums bija īpašs notikums. To sāku apmeklēt no 8 gadu vecuma. Bibliotēka no manas dzīvesvietas bija 4 km attālumā, kurp devos kājām, cik atceros, parasti tas bija skolas brīvlaikos, jo skolas laikā lasīju grāmatas skolas bibliotēkā. Man ļoti patika, kā bibliotekāre Ritma sagaidīja mazos lasītājus, un es vienmēr tur jutos gaidīta, man patika tā īpašā bibliotēkas gaisotne un smarža. Kad devos uz bibliotēku, man bija speciāla mapīte, kur tika liktas grāmatas, lai tās tiktu atdotas tīras un nesaburzītas, par to mani šad tad uzslavēja. Neņemot spriest, vai labās atmiņas par bibliotēkas apmeklējumiem Ritmas Kaimiņas darbības laikā bija noteicošās manas profesijas izvēlē, bet mājās visām bērnu grāmatām tika sarakstīti numuri un salīmēti stūrīši, numuriem gan nebija nekāda secība, bet vienkārši tika ierakstīti daudzi cipari.»

Matīšu pagasta bibliotekāre no 1996. gada

Izmantotie avoti

- Izglītības ministrijas Mēnešraksts, Nr. 07-08, 1938, 1.jūl.
- Izglītības ministrijas Mēnešraksts, Nr. 4, 1922, 1.apr.
- LNB digitālā bibliotēka Periodika <http://www.periodika.lv/>
- Priedīte, Zinaīda. ...arī tev kļūs silti. *Liesma*, Nr.189, 1965, 27.nov.
- Vīgants, P. Kad spārnos cēlās vētras putni. *Liesma*, Nr.165, 1966, 21.okt.
- Ziediņa, V. Augstāk kultūras dzīves karogu! *Liesma*, Nr.66, 1964, 24.apr.
- Mape MA 706 Matīšu centrs V
- Valmieras rajona bibliotēkas gada teksta atskaites par rajona bibliotēku darbu. 1974. un 1975. gads.